

Latwēeschu Awises.

59. gada-gahjums.

Nr. 47.

Trefschdeenā, 19. Nowemberi (1. Dezemberi).

1880.

Redaktora adrese: Pastor S. Weide, zu Neuhausen pr. Hasenpöth, Kurland. — Ekspedizija Besthorn Iga grahmata-bohdē Jelgawā.

Latwēeschu draugu beedribas gada-sapulze sch. g. 4. un 5. Dezemberi Rihgā tiks notūreta. Muzeimā (Steiernamā) runas eefahkšees pulkstēn puszēl 12ōs preefch pūsdēenas. Wisus beedribas lohzeklus saluhds

A. Bielenstein,
t. l. presidente.

Rahditājs: No eefchseehm. No ahrsemehm. Wisjamaahs sinas. Rā Kreewu awise "Golofs" 2c. Mansfreds Belmonte, jeb: laupihis grahfa dehls. Atbildes. Studināshanas.

No eefchseehm.

Pehterburga. Leefstis Konstantins Nikolajewitschs 8. Nowemberi no ahrsemehm atkal pabrāuzis Pehterburgā. Tāpat ari teefu-ministeris Nabokow's atgreesēs atpakaļ us Pehterburgu un 10. Nowemberi usēhmis fawas ministerijas wadišchanu. — **Finanz-ministerija** atwehlejusi deenwidus-wakaru dselzjeku beedribai 800 tuhst. rublu, lai ar to isdara Benderu-Galazas dselzjekā daschadus beigu darbūs. — **Sahls-akzijs**, kā „Masf. aw.“ sino, atzelschoht ar jauno gadu. Loris-Melikowa preefchlikums schini sinā esoht Wisaugstaki apstiprināhts, un drihsūmō īnahfchoht ukasīs schini leetā. — **Admirāls Pesowskis**, kara-kugu wadonis Klusajā jūhrā, esoht dabujis pawehles, lai fawēem kara-kugeem liktu seemu pahrilāst pa dalaļ Wladiwostokā, pa dalaļ Japanas jūhrās. Admirāls patš us-turefchoht es Wladiwostokā, un no turenēs tad pahrulukfchoht pēkfraht, waj wifās kara-kugu stanzijas Amura apgabalā ari kreetnā kahrtibā. — **Finanz-ministerija**, kā awises sino, Wisaugstaki eefnēgusi luhgšchanu, lai atkautu no jauna likt kara nauđu par 3 milj. rublu. — **Is Kronschtates** sino „Golofam“ — 7. Nowemberi starp Dranienbaumu un Kronschtati atlausē ledus, us kara lihds 50 zilweku atraduschēes, komanās un ar firgeem, un tizis no wehja ahtri dsihis jūhrā eefchā. Nelaimigajēem ir us weetas sneegta palihdsiba. Jūhneeki, firidigi un drohichi pubhedameēs, isglahbuschi wifūs zilwekus, firgus un ekipašas. — **Preefch nelaimigajēem seemaspils eksplosijas upureem** no 15. Augusta lihds 5. Nowemberim dahwanās wehl pasnēegtas par 1804 rubl. 71 kap.; tā tad kohpā ar fenako summu 94 tuhst. 502 rubl. 14½ kap. No schihs summas 64 tuhst. 500 rubl. nodohiti gubernatoreem, lai tohs isdalitu starp saldātem, kas jau istahjuscheēs is deenēsta, un usglabātu preefch teem, kas wehl deenēstā. Preefch peeminās-akmena us nonahweto kapa — nospreesti 6500 rublu. Us 5. Nowemberi wehl atlizis 21 tuhst. 774 rubl. 96½ kap. — **Loris-Melikow's** 6. Nowemberi, kā Karfa zētōfšchna eemēschanas deenā, tizis apšweizinahts no daudš pufehm. Augstakee Kreewijas amata-wihri to apmeklejuschi; to starpā ari jaunais finans-ministeris Abasa un ministeru komitejas preefchneeks, grahfs Walujew's. — **Grahfs Loris-Melikow's** 11. Nowemberi aibrauzis us Liwadiju. — **Brihwahs ekonomiskahs beedribas** fapulzē Pehterburgā, 31. Oktobēri, domehnu ministerijas weetneeks Rihgās semkohpibas istahdē, geheimrahts Wischnalows, dewis pahrskatu par III. Baltijas semkohpibas istahdi Rihgā. Sapulzēs wehribu wifsch aishrahdijs us to eewehrojamo leetu, ka semkohpibas istahde Rihgā weenigi isrihkota us weetiġahs birschas-komitejas un daschu kapitalistu rehkina, beš waldibas peepalihdsibas naudas sinā; pee tahdahm istahdehm zitās Kreewijas gubernās wajagohht ar weenu palihdsēht waldibai. No tam warohht nopraht, ka Baltijas gubernās stingri nodarbojoteēs ar semkohpibu un labi par to gahda-

joht. — **Kreewu jūhneezibas beedribas** sehdeščhanā, 31. Oktobērē, tizis sinohts, ka Kreewijā pehdejā laikā esoht eewesti is ahrsemehm 3 milj. pudu siwu. — Ehrmoti deewsgan; lihds schim Kreewija pahrdewa siwis us ahrsemehm un — nu pehrł pati! — **Generalmajors Grohmanis** nonahwejeēs 5. Nowemberi „Demutha“ weefnizā — Pehterburgā. Wīnam blakus dsihwojis kahds palkawneeks; tas isdirdis schahweenu un zilweku pakrihtam, un tadeht weefnizā wifūs fazehlis. Durwis bijušahs aissehgčas; nehmuscheēs wīnās uslauht, un tad atraduschī generali — pee semēs gulam. Wīnam blakam bijis mašs Frantschu revolweris. Naudā un naudas-papihrōs pee wīna atraduschī 76 tuhst. rublu; beš tam mahteļ wehstuli, is kuras redsams, ka wifsch nonahwejeēs fawā dšimuma deenā. Kamdeht padarijeēs galu, nebij rakstihis. Pehdejā Kreewu-Turku kara wifsch eepelnijeeēs leelu slawu; tizis pa-augstināhts par general-majoru un pagohdināhts ar selta sohbinu un 3. klases Wladimira ordeni. Grahmataš wifās atrastās kahrtibā.

Par Pehterburgas Latw. labdaribas beedribu mums sino: Muhfu beedriba gan mas par sewi sinojusi, un mas par to sinohts no zitahm pufehm; tomehť wīna klusumā strahdajusi un strahdā ar it labahm sekmehm. Tik-ko diwi gadus pastahwejusī, ta jau eeguwusi wis-pahrigu atsinumu un zeenibu, tā zaur fawu darbibu kauschu attihstibas un isgihstibas sinā, kā ari zaur fawu „labdaribu“. Diwu gadu laikā wīna eeprehjusi pastahwigi pabalstihť 10—15 nabagus, un weentseijas palihdsibas isdohht gan sewišklahm peršonahm, gan familijahm, kas zaur nelaimēs atgadijumeem nahfuschas gruhťōs dsihwes apstahkōs, — kohpā wairak par 700 rublu. Schi ihstā sinā labdaribas darbiba muhfū beedribai peewēd labu pulku beedru un labwehletaju, zaur ko beedriba war zereht us plaulšchanu. — Daschu lauku-beedribu nefelmibai, war buht gan, ir par eemēslu tas, ka wīnās, labdarigās šauldamahs, mas war rahdiht tahdu darbu.

Wehs tagad waram gaidihť, ka muhfū beedriba jo kupli plauks, tapēh; ka wīna tagad eegahdujuseēs pati fawu lokalu (no Демидову переулку, д. 5, кв. 49.), kura eetaisita škatume teatereem un konzerteem; turkloht mahfšlineeks Jurjanu Andrejs šastahdijs orkesteri no jaunēem mahfšlineekeem, sem fawas wadibas. — Jauno beedribas lokalu nodohmahť atkloht 16. Nowemberi 1880. g. ar ope-retu „Zihrutis“ un Jurjanu Andreja „šwehtku maršchu“, kas bijis šagatawohts ohtreem wispahrigēem Latw. dšēd.-šwehtkeem.

Beedribas lokals ir gan padahrgs, bet lohťi derigs un peemeh-rigs beedribas wajadšibahm.

Wehs nešchaubameēs, ka peedalishchanahs no šheijenes Latwēschu pufēs nebhš masa.

Jelgawa. 3. Nowemberi šchē isdarija Zehra sahlē Dohbeles aprinka III. kantona rekruschu lohseščhanu. Ešautki pawifam bij — 279 wihri; no teempeedereja pee I. schkiras — 108, pee II. schkiras — 45, pee III. schkiras — 13 wihri. Janem bij 81 wihrs. Us weenu gadu atstahdinaja — 15, semēs-fargeem peefkaitija — 8, par nederigeem — 8, lašaretē nodewa 6, un kā šlohlotajus pee referwas peefkaitija

— 2 wihrus. Atnahkufchi nebij 9 wihri. — No III. fchiras waijadseja peenemt 6 wihrus; bet tadeht ka 6 nodewa lasaretê un 9 nebij atnahkufchi, ir zeramê, ka winaus atkal warehs atmainiht. — 6. Nowemberi lohseja un 7. u. 8. tika peenemti Dohbeles apriatka II. kantonu rekufchi. Gesaukti pawisam bij — 420 wihri; no teem peedereja pee 1. fchiras — 168, pee 2 fchiras — 66 un pee 3. fchiras — 17 wihri; peenemt waijadseja — 125 wihrus. Lasaretê nosuhtija — 3, pee semes-sargeem peeskaitija — 25, par nederigeem atraidija — 14, us 1 gadu atstahdinaja — 15, ka skohlotajus pee reserwas peeskaitija — 3, un atnahkufchi nebij — 11 wihri. No 3 fchiras waijadseja peenemt — 13 un no 2. fchiras 4 wihrus. Rekufchus apwehrinaja un atlauda lihdj 20. Nowemberim, kur teem japeeteizahs pee kara-apriatka preeskneeka.

Behrses basnijâ (Dohbeles apr.) 12. Oktoberi notizis rets gadijums. Minetâ deenâ kahda bruhte pee altara teikufi „nê“. Naw jau ari zitadi warejufi dariht, jo wezaki to speedufchi — eet pee nepatihlamâ. Jau reisu-reisahm teikufi, ka ne-eeschoht pee tahda, ko newarohht mihleht, bet tas neko nelihdseja; mahte tadeht to kreetni nehmuft raht. Neko dariht, japedohdahs. Bet plahnis tai tomehr bijis gatawê. Lahwufi wifam meerigi notikt, lihdj beidsamajam laikam. Kahu preeskwararâ, zitus preezadamees redsedama, nelaimigâ bruhte teikufi: „Schowakar Juhê gan preezajatees, bet rihtwakar Juhê to nedariseet wis!“ Esklatijufchi to tilai par johkufchenu; bet ohtâ deenâ tomehr dabujufchi pahrleezinatees, ka fchee wahrdi no peetni, un kahseneeki dabuja no basnijâs katis us sawahm mahjahm dohtees! — Ja teefa, ka wezaki tilai sawa behrna labu grib, tad jajautâ, kadeht gan wini grib zaur nepatihlamu prezibu sawu behrnu dshwi redjami pohstih? Tapat ari jajautâ bruhtgani, kahdu laimi gan tee zerê panahht, ar tahdu zilweku lohpa dshwodami, kas winus nemihl? Waj teefham jau peeteef, kad wini mihl? B.

No Gramsdas pufes. Tahds sawads un apbrihnojams Oktoberi mehnesis, kahds mumê schogad bija, nebuhs gan wehl ohtis redshtis! Peesihmeschu tẽ til ihfi Oktoberi mehnescha eewehrojumus un weedshwojumus schi apfahrtnê: 6. Oktoberi manim, scho sinu rakstijam, atnesa ganu-meita leelâ puschkâ, salâs, kohschâs mehtrâs fatihtas, tani deenâ, meschmalê, grahwi sarautas farkanas, itiu labi eenahkufchahs semenu- un awenu ohgas!! Ohgu puschkiti usglabaschu 6. Oktoberim 1880. g. par peemian!

7. Oktoberi, preesk puðdeenas, bija 7 grahdus filts laiks, — wakarâ fritâ laik-glahse us nulli, un sawu brihnumu! pehrkonê tahlu norihbeja un — sibenis atschibeja wairak reisas! Nakti fahka sneegs kript un — ta tad deenu pa deenu sneegs kriptin fritâ, lihdj pee mumê pahri par 2 pehdahm dshsch sneegs 3 nedelas pastahweja un tas brangakais lamanu zesh mistin peemita. — 11. Oktoberi fala pee 8 grahdeem, un ohtâ deenâ jau fals sneedsa pee 13 grahdeem! — 22. Oktoberi, wakarâ, redsejahm leelu „seemela blahsmu“ pee debese atspihdam, kas no puszet 6em lihdj puszet 10em (tas ir 4 stundas) pastahweja. — Seemelâs blahsma fahlahs un rihtôs ta ar platu, bahu gaischumu pulksten 10os nobeidsahs. Kreewijas gubernâs esohht ari tani laikâ astes-swaigsi pee debese pamanijufchi.

26. un 27. Oktoberi peeredsejahm schi gabalâ leelus uhdenspluhds ar wehtru. Bahrtawas upe pee Skohdas un winas eetela „Runge“ bija waren pahrpluhduschas, ka uhdens wahjus tiltus nopohstija un zelus isgrause. Teiz, ka pee Skohdas pilsehtina Bahrtawas upe bijufi lihdj 20 pehdû augstu fazehlusees. Ar scheem leelem pluhdeem beidsahs muhfu dshlais Oktoberi sneegs. — 7 deenas wehla buja pee mumê us ohtro lahgu atkal til pat leeli pluhdi! 1. Nowemberi fahka lectus liht, un ta tad lija 2. un 3. Nowemberi — nodakta — 18 stundas ar leelu wehtru un — kas to buhtu dohmajis! — ar pehrkonu! 1. un 2. Nowemberi — abôs wakarôs, zekahjeji pamanijufchi sibeni, un tahlu, tahlu dsirdejufchi pehrkonia ruhzeenus! — 1. Nowemberi bija 5 grahdi filts un 2. un 3. Nowemberi 7 grahdi.

Dauds laufkaimneeku, kam wehl bija kartufeki palikufchi Oktoberi nenonemti, nu as Mahrtineem tohs no semes — druwâ — nem ahtrâ. Teiz, ka kartufeki esohht labi Oktoberi seemu pahrimitufchi.

Sinotajs.

Grihwas meestâ, Flukstis apriatki, ka „Kursemes gub. aw.“ lasams, eerihkoto pasta-stanzija, kur peenems un isdohs wifu-wifadas wehstules.

No Elskhnu-Sufejas. 26. Oktoberi bija scheijenês faimneekem labiba magasine ja-atdohd. Sabraukufchi, tee peepeschi pamanija, ka rudju apzirkni leelê rohbê. Gesahkumâ wini neta launa ne-

dohmaja, bet kad labi apluhjoja, tad atrada, ka magasine teefham bija aplaupita. Sagti jumtam daschus dakstinas bij nowemufchi un tad ar masahm kulitehm labibu zaur lahtu storpun isnefufchi. Drihs ari atrada wainigohs. Diwi jauni senki, kas turpat tuwumâ dshwoja, bija tee drohfsche sagli. Ubus eelika zeetumâ. Weens no teem jau ir wifu isteizis, un peerahwis wehl weenu trescho jaunekli, no kura jadohmâ, ka naw wainigs.

Sagto labibu sagli esohht turpat tuwumâ kahdam Schihdam pahrdewufchi. Schihds ir par newainigu atrasts. D. K.

Rihga. Literaristi-praktiskâ pilsonu fabeedriba, kuras puhlehm Rihdsineekem japateizahs jau par daschahm labdarigahm eestahdehm, sawa pehdejâ sehdeschanâ, 31. Oktoberi, nospreduft gahdaht par tahdas patwersmes eetaisi, kur bes pajumta buhdami nabagi waretu dabuht gulas-weetu un apkohpschenu — par jo lehtu malfu. Tahdas patwersmes atrohдахs gandrihs wifâs leelakâs pilsehtâs, — tilai Rihgâ lihdj schim wehl trubka. — Preefch schihs leetas tuwakas apspreechanas un waijadshgo lihdsektu atraschanas, fabeedriba eezehluft ihpafchu komisiu, fastahwofchu is schahdeem kungeem: rahtsklunga G. Burcharda, adwokata S. Kuchezinsky, Dr. Th. Meyera un adwokata D. v. Radecki. — **Par gipfi,** kas teel lausta Rihgas tuwumâ, atrohдахs „Balt. Woch.“ daschas eewehrojamas sinas. Profesors Grewingka lgs raksta, ka Lihwes-muischas ihpafschneeka, G. F. Gericke lga, abâs muischâs, ne tahlu no Jfshkiles, tagad darbojotees 150—200 strahdneeku ar gipfa laufschenu un kahdas 100 laiwu ar wina noweschenu us Rihgu; no Rihgas tad ar leel-laiwahm gipfi teekohht iswadahts us Pehrnamu, Rehwalu un Kundu, bet ihpafchi us Pehterburgu, kur Gericke lgam esohht pascham sawas twaifu-dshrnawas preesk schi gipfa malschanas. Gipfa daudsums, ko Gericke lgs sawas muischâs it gadus izeloht is semes, sneedsotees lihdj 1 milj. pudu. Bet gipfi esohht atrohdamê ne til ween schinis muischâs, bet eiyoht, no Juglas fahkotees, diwi juhdschu platâ strehki, pahri par Daugawu, us Baldoni, Bahrbeli — lihdj pat Birsei, un pa dakai ari tahlak. Ap Birsi winsch esohht wiðpilnigaks. Grewingka lgs, scho leelo gipfa apgabalu pehtidams, atradis, ka gipfa kahrtâ it beefchi atroh-dotees treteka-wihsigas, ar semi pilditas dohbes un plaisas. Winsch dohmâ, ka tahs gipfâ no laiku gala buhs tikufchas isskalotas no uhdena un tad pildijufchahs ar semi, un tamdeht ne-efohht brihnumâ, ka, uhdenim tahlak fuhzotees, ne reti seme fabruhl schahdas dohbês. Ta ne fen Birses tuwumâ fabrukufi leelâ dohbê wefela lohpu-kuhts.

No Behrsones „B. W.“ raksta: Jgahjufchâ nedelâ muhfu apfahrtnê — un laikam ari zitur Widsemê — bija leeli pali, uhdenspluhdi, ta ka reti pawasardês tahdi redseti. Zeli daudf weetas stipri ispohstiti. Zelineeki tika kohti kaweti un baiditi. 6. Nowemberi deenâ pat „wezais tehws eebahrahs“, eedudinaja.

Lubahne. No turenês „M. W.“ peenahjis schahds raksta: Tẽ bija schini wakarâ daudf wilku eeradufshees, kuri rudeni, kad jau garakas naktis metahs, daudf flahdes padarija. Dascham faimneekam tika fahde wairak nekâ par 100 rubl., un reti ween til kahdâ stuhri bij drohfscha lohpu ganischana. Bet agrais sneegs, kas til ahtri apfniga, atwehleja it laimigas jaktis. Jo tiklihdj pirmais sneegs uskrita, tad tuhliht wif mefcha-sargi bij us kahjahm, wilkus aplentdami. Ta tad tiklihdj ka sina tika dohta, tad ari wif jaunekli, ka ari wezifchi, preezigi us jaktihm dewahs. Tuhliht pirmâ nedelâ notika katru deenu jaktis, kuras kahdi 4 wilki tika nokauti. Bet pee zetortâ wilka notika it sawads, johzigê atgadijums, prohti preesk wina tika jaktis noturetas kahdas 5 deenas no weetas, un katrâ jakti it gruntigi fahschautê; gan reisahm nogahsees, bet kad atkal augfcham zehlees un prohjam dewees. Tilai peektajâ deenâ, kur winam septini schahweeni tika eefchauti, apstahjees, bet ari tad wehl ar kohka rungahm bija ko strahdaht, lihdj bija nosists.

Jf Dinaburgas. Oktoberi eefahkumâ tapa aplaupita scheijenês saldatu miltu-magasine, kas atrohдахs ne tahl no lehgera plafcha. Wakts saldats bij dsirdejis tumschâ nakti kahdu eijam un tam usfauzis, lai paleef us weetas stahwoht. Saldats fauzis ohtu reifi, us ko dabujis atbildes weeta rewolwera schahweenu kruhtis, ta ka bij us weetas pagalam. Ohtis wakts saldats, kas stahwejis tahlak, gan schahwis us laupitajcem, bet tumsâ netrahpijis, lihdj pehdigi tapis patê fmagi eewainohstês no laupitajcem. Wakts saldatas pahmainohht atrada scho breefmu darbu padaritu, bet par wehlu, jo laupitaji bij aplaupijufchi magasini un aisbehgufchi. Gewainotais saldats ir no dohtês slimneeku namâ, un warbuht ka warehs iswefelotees.

Wahzija. Bruhschu landtags wehl arween nodarbojahs — spreedams par tautas fainneezibu un daudj zitahm walsts eefschligahm leetahm. — **Aehninsch Wilhelms** efoht drufku sa-aufstejees; winam tadeht japaleekoht istaba.

Anglija. Zhreem wehl naw sneegta nekahda palihdsiba. Lagad tur diwi partijās stihwejahs; weena grib, lai gahda Zhru-šemē par reformahm, ohtra, lai leeta stingrakus lihdselus preefsch dumpigo prahtu apmeerinashanas. Leekahs, ka pirmā partija gan paturehs wirtsrohlu; ari Gladstons tai wairaf peekrihttoht.

Franzija. Waldiba wehl naw gala ar muhku isdshshchanu. Sino, ka pahwests efoht lizis zaur sawu nunziju Parisē eefneegt Frantschu waldibai protestu pret tam. Protestu drihsumā klaiji isfludinaschoht. — **Komunisti** schinis deenās atkal pazehluschi sibwas balsis pret waldibu; turejuschi aplamas runas — par dedshinaschanu, slep-wibu un tamlihdsigahm breefmu leetahm.

Turzija. Dulzinas leeta beidsamajās deenās stipri labojusees. Sino, ka Derwishes Pascha efoht aplenzis Dulzinas pilsehtu un uszainajis Montenegroju, lai suhta delegatus, ka war pahrrunah, kas darams, ja Albaneeschi nepadohdahs ar labu Sultana prahtam. Turks grib, lai Montenegroeschi tam palihds fawaldih pahrgahwjus Albaneeschus. — Ka tas til tahlu weizees, buhs gan laikam Anglu nopelns; jo Anglu waldiba efoht zaur sawu suhtni Konstantinopelē, Goeschenu, likusi Sultanam peeteikt, lai gahda, ka 10 deenu laikā Dulzina teek atdohta Montenegrojai. Ja to nedarischoht, tad buhschoht spert zitadus fohlus.

Greekija. Ari Greeku rohbeschu leeta Anglija spehrusi kahdu jaunu fohli; wina uszainajusi leelwalstis, lai suhta Sultanam kohp-rakstu, kura teek nopeetni pagehrehts, ka Turzija lai atdohd Greekijai Epiru un Tesaliju, un ja Sultans to neklausja, lai atfauz is Konstantinopeles sawus suhtaus. Greekija efoht safaukusi daudj kara-spehla sem eerohtscheem, kas tai maksā daudj naudas, un tahdas leelas isdohshanas efoht preefsch Greekijas par smagu; wina newareschoht to ilgam pazeest. Bet leelakā leelwalstiju dala negriboht ne dsirdeht no tahdeem bahrgeem fohleem.

stahw is teem pascheem muischneekem. Naw gruhti mineht, kahdi augli no tahdas bestrontrolibas rohdahs: semneeku kahrtas buhschana arweenu wairaf fahl peenemt breefmiqū karakteri, atgahdinadama Zhru eebuhweefschu behdigo buhschana. Mums gan war atbildeht, ka Baltijas gubernās jau gandrifs 50 proz. semneeku ir fawas semes „ihpaschneeki“, un ka rentneeki semi nohmā pehz „fawstarpigas fahlg-shanas“. Semes ihpaschneeku jeb gruntneeku teescham naw maj; bet ta ir ta leeta, ka Baltijas praktikā sem wahrda „ihpaschums“ nefa-proht wis ihpaschumu wispahri-juridiska sira, bet ko zitu, ar tahdeem noteikumeem, kas taisni preti stahw tam, ko wahrds „ihpaschums“ nosihmē. Ar scho leetu war wislabaf eepashtees zaur pirkshanas kontrakteem, kurus semneeki sleshguschi ar muischu ihpaschneekem, un kurus schi waj ta teefa apstiprinajusi.

Is schahm attehm redsams, ka ihpaschuma teesiba Baltijas sira ir „ne leetas pilnigs peederums“, bet tikai kahds fewischs peederums.

Tē kahdi israksti is kontrakteem:

„Lai R. N. muischas eenahshanas nemasinatohs, tad pirzejs un wina teesibu-nehmeji nekad nedrihts us fawas semes eetaisht un ustu-reht dsir nawas, frohgus, traktees, schenkus, brandwihna- un alus-bruhshus, fabrikaš, andeles-weetas u. t. t.“

Jeb:

„Pirzejam un wina teesibu-nehmejeem us muhschigeem laiteem ir leehts, no fawas semes pahrdohht jeb ka zitadi prohjām doht granti un akmenus, ar to peedraudejumu, ka ja tomehr to daritu, tad winam par pahrdohto materialu dubulti ja-atlihdsina R. N. muischas ihpaschneekam.“

Jeb:

„Pahrdeweja natur ihpaschuma teesibu par kohleem us pahrdah-tahs semes, ar to noteikumu, ka tee 8 gadu laikā janowed.“

Is scheem paragraseem redsams, ka Baltijas muischneeziba tiklo schini apgabala us wiseem laiteem aptureht wisadu industrijū, tā fab-rikas un zitas ruhpneezibas eestahdes, ka ari tirdsneezibas buhschana, „deht sawu eenahshachu pawairoshanas“, pret wiseem nosazijumeem „Tikumds par andeles un ruhpneezibas teesibu nodohshachahm“ (§§ 6, 20 u. z.), tur agrakais muischneeku monopols ir padarihts par wisu kahrtu teesibu, un tadeht, ka prohrams, peeder ari Baltijas semneekem. — Tas pats jafaka par malschanas primilegiju. Tahdi noteikumi ir ne tikai pretlikumigi, bet ari skahdigi walsts labumam, jo wini tiklo nomahht wewela apgabala ruhpneezibu.

Pehz likuma (nosaz. par semes pirksh. §§ 35, 36 u. z.) semneeki pirkshs mahjas eemanto par ihpaschumu, ka faprohtams, ar wisu grunti un almeneem, un tapat ar kohleem, kas tanis aug. Dashedi muischu ihpaschneeki it labi fajehts scho likumu nosazijumus un tadeht ihpaschi eeleek kontraktōs, p. peem., tahdus noteikumus:

„Ja schee nosazijumi (t. i. daschadas semneeku ihpaschuma teesibu arohbeschoshanas) newarehs pastahweht, kahdu warbuht wehlal isdoh-danu likumu deht, tad mahjas pirzejs maksā, pehz teefas nowehrte-shanas, R. N. muischas ihpaschneekam par primilegijahm, kas schim taps atnemas, tapat par klausbahm, no kuraahm gruntneeks taps atfwabinahs, naudā: 1) par medishanas teesibu 300 rbl.; 2) par sweijas teesibu 200 rbl., un 3) par almeneu laushanas teesibu 1000 rbl.“

Jawaijā, zaur kahdu likuma nosazijumu semneeku semei ir atnema teesiba par almeneem, kas us jeb eefsch schis semes atrohuahs, un pehz kahda likuma muischas ihpaschneeks noteiz few 1000 rbl. par tahdas teesibas atnemschanu?

Ihpaschuma teesiba weenā un tai pascha mahjā, Baltijas gubernās, pehz tur pastahwofshas kahrtibas, peeder diweem ihpaschneekem, no kureem weens, semneeks, neš wisus gruhtumus, un ohtris, muisch-neeks, baida wisus labumus.

„Pirzejs atsiht, ka pahrdewejs natur few kohpigu teesibu pahrdohhtā mahjā, bet absque periculo ot oneribus, lihds tam laikam, kam mehr kontrakta summa nenomahfata.“

Redsams, ka muischas ihpaschneeks uskfata fewi par lihdsihpasch-neeku pahrdohhtā mahjā, jebchu gan winch ne-atbid par skahdi (periculum), kura waretu rastees zaur kahdu neparedsetu atgadiseenu, p. peem. zaur ugums-grehtu, ne-auglibu u. z., un ari neneš nekahdas nastas (onera). Tas ir eerasts teikums, kas gandrifs wisōs kontraktōs tohp eepihts. Pehz tahda nosazijuma, ka prohrams, semneeks, kas pehz likuma par semes ihpaschneeku atsihts, newar scho ihpaschumu leetah pehz pascha gribas, bet preefsch tam winam latru reisi ir wajjadšiga muischneeka, ka lihdsihpaschneeka, atkaushana.

Muischneeka griba ir jo swariga pee darishachahm ar semneeku gruntneeku, kas stahw apasch wina tuwalahs kontroles. Muischneekam wajjag til pamaniht, ka gruntneeka fainneeziba tohp westa ne tā, ka winch us to leetu skatahs — un raug, kas tad noteek:

„Pahrdewejs natur few teesibu, latrā laikā rewideereht mahju fainneezibu un, ja kas irahditohs palaisis, pagehreht, ka tuhli tohp eegelta kuratorija un noteikta apshlaschana un ahtrupe.“

Japeeshimē, ka wisa schi behdiga pahrdohshana, tahdā reišā, noteek ne wis pehz wispahrigahs likumigahs kahrtibas, bet praht, pehz muischneeka usdohshanas schi jeb tai teefai, kura pascha kontraktā ir nosazita par kompetentu (peederigu); schi teefa tad isshkir leetu, bes ka buhtu brihw tahlaf apeleereht, un nospreesch weenumehr mahjas un wifas semneeka mantas apshlaschachu un pahrdohshachu, „ja kas zaur dokumenteem newar peerahdiht, ka aismalsajis wisu pirkshanas summu“. Us kahda pamata Baltijas muischneeki preefsch sawu leetu isshkirsha-

Wisjaunafahs sinas.

Zelgawā, 18. Nowemberi. Grahs Loris-Melikows 14. Nowem-bera wakarā nonahjis Liwadijā; 22. Nowemberi winch dohmā buht atkal mahjās — Pehterburgā. Jeta winch 1 deenu ustufochotees Mastawā.

Grahs Todlebens 12. Nowemberi atbrauzis Pehterburgā un eechohrtelejees „Demutha weefnizā“; familija ari winam ir lihdsā. — **Labibas-Lukainis,** ka Mariupoles aprinka semshas walde aprehlinajusi, schini weenā gadā kree-wijai padarisis skahdes par 2 milj. 805 tuhst. 984 rubl. — **Tiflisā,** nakit us 2. Nowemberi, maniti stipri semes trihzeeni. — **Tukuma pilskungs,** barons Th. v. Dūsterloh, us pascha luhgschanas — slimibas deht — atlaiste no amata. — **Wahzu Keisars Wilhelms** jau efoht daudj labaks; tomehr istabu — winch wehl newarohht atstah. — **Wahzijas suhtnis** Konstantinopelē, grahs Hafselds, atwadijees no Sultana un atgreesees mahjās. — **Dulzinas** atdohshana un eenemshana efoht eefahlfusees 14. Nowemberi. Der-wishes Pascha uszainajis Dulzinas eedshwotajus, lai ar labu padohdahs Montenegroescheem, jo ta efoht Sultana griba.

Kā krecwu awise „Gološs“ spreesch par mahju pirkshanas kontrakteem un semneeku buhschachu Baltijas gubernās.

Kahdus mahju pirkshanas kontraktus eewehrodams, „Gološs“ spreesch, ka kontrakti efoht pretlikumigi un ka muischneeki mahjas pahrdohdam efoht pratuschi pirzejus weenmehr patureht sawā warā, lai no teem, pat wehlatōs laikōs, wehl waretu ko uspeest. „Gološs“ dohmā, ka tahdi kontrakti warohht rastees tikai tur, kur semes pahrwaldiba, bes nekahdas kontroles jeb pahrraudshas, uftizeta tikai weenaj zeenigai kahrtai, kura tad fawas teesibas isleetajohit zitahm kahrtahm un wifai semei par pohsti. Baltijas semneekem japanihstohit tiklab tikuma, ka ari mantas sira; un wifas tas — tikai muischneekem par labu. Zhru-seme efoht Baltijā! Tamdeht Waldibai wajjagohit kontraktus zaur-skatih, „prelikumigahs punktes“ is kontrakteem isnest ahra un aish-stahweht apspeeso un kaspinato semneeku kahrtu u. t. j. pr. . . .

Schim „Gološa“ rakstam pretojahs „Zeitunga f. St. u. L.“ ihpascha pretraksta. Tā tad lastajus eepashtinašim ar A. „Gološa“ rakstu, un ar B. „Ztg. f. St. u. L.“ pretrakstu.

A. „Gološa raksts.“ (Pehz „Balt. Westm.“)

Reformas, kas pehdejā laikā Baltijas gubernās tohp eeweestas, stipri fahrizinaja scho gubernu widus-laiku eestahdijumus, bet atshajā ne-aistitu wehl agrar-jautajeenu, kas, pehz sawa swara, ir ihsta faite starp muischneekem, kas semi walda, un tahm kahrtahm, kas semi apstrahda. Scha jautajeena isshkirshana atwehleta paschāi muischneezibai, sem weetigu eestahdu kontroles (pahrraudshas); eestahdu, kas fa-

„Scho pretrakstu „Jtg. f. St. u. L.“ redakzija ir peefuhtijust „Golofa“ redakzija, bet netiz, ka „Golofs“ to eewehrohs, jo „Golofs“ allasch mehdscht litt pee malas pretrakstus jeb issfai-droschanaas, kas sihmejahs us wina usbruffchanaahm.

Bes schi pretraksta, kas is Kursemes nahzis un ihpaschi us Kursemes semneeku buhshanu sihmejahs, atrohnahs „Zeitunga für Stadt und Land“ wehl weens ohtris pretraksts, kas is Widsemes nahzis un ihpaschi us Widsemes (ari Zgaunijas un Sahmu salas) semneeku buhshanu sihmejahs. Schis pretraksts wispahrigi tapat spreesch, ka „Kursemes pretraksts“ un tika eewehro wairak tohs Wisaugstaki apstiprinatohs nofazijumus un likumus, kas sihmejahs us Widsemes un Zgaunijas agrar-buhshanu un us tur noslehgteem arentes un pirkshanas kontrakteem, peerahdidams, ka tahdas nebhshanas naw notifushas un ari newar notikt, no fahdahn „Golofs“ runa. — Norahdidams us tam, ka semneeku turiba wispahrigi eet wairuma; pee-sihmedams, ka Widsemē preeksch 30 gadeem pagastu kapitals bij tika 200 tuhft. rubl. leels un tagad 2½ milj., faut ari 1 milj. 600 tuhft. rubl. krohnam nomalsaja, ko bij aishmufchi 1845.—1847. bada gads; atgahdinadams, ka preeksch 30 gadeem Widsemē bij tika 655 un tagad 1075 fhoblas, kas pa leelakai dalai tohp ufturetas no pagasteem, ta ka us 118 fhoblas-behrneem nahk 1 fhobla; wifas schihs labahs sihmes eewehrodams, minetais Widsemneeku pretraksts gala fakta: „Tahda ir ta Zhru-seme, kas rohnahs Baltija!“

Mehs turejahm par wajadigu pasneegt tik lab „Golofa“ rakstu, ka ari „Jtg. f. St. u. L.“ pretrakstu, lai lastajeem schi leeta tohp pasihstama no abahm pusehm. Zeram, ka dasch pateiksches „Zeitunga f. St. u. L.“, kas zaur sawu „pretrakstu“ buhs issklaidrosju daschu kontrakta punkti, kas us pirmo azumirli warbuht likahs jo breefmiga buht.

Us „Golofa“ sihmejotees jafaka, ka meh s winam neras nepreto-tohs, kad winsch daritu sinamas muhsu buhshanas, kahdas tabs teefsham un pateesiba iraid, jo zaur tam winsch kalpotu muhsu un Walshs labumam. Bet schoreis „Golofam“ deemschehl tas nebhsh pilnigi isde-wees, jo katram, kas Baltijas semneeku dsihwi nepasihst, un ar to grib eepasihtees is „Golofa“ mineta raksta, stahdisees wina gara preekscha tahda Baltija, kahda ta teefsham un pateesiba naw. „Golofs“ par Baltiju, un ihpaschi par Baltijas semneeku buhshanu naw pareisi spreedis. Tahds eewehrojams un nopeetnis lairkafsts, ka „Golofs“, taf warena dabuht sinah, ka pee mums agrar- un ikkatri zita fina ir fahrtiga pahraudsiba jeb kontrole no Walshs puses. Wareja sinah, ka kontraktus, kas no Walshs teefsham apstiprinati jeb koroboreereti, newarehs pluhakt un lahpiht, sawstarpigi nolihgtahs punktes atmetoht, jeb ari zitas kahdas peelekoht, jo zaur tam zeltahs nedrohshiba un ne-ustiziba ne ween pee pahrdewejeem, bet ari pee pirzejeem, kas pehz muhsu li-lumeem ir nekufinama is sawahm mahjahm. Wareja dabuht sinah, ka Baltijas gubernas neweens, kas schihs gubernas pasihst, nefalidhinahs ar Zhru-semi; scho nabaga semi, fur apspeesia un kalpinata semneeku fahrtu ir panihfusi tikuma un mantas fina; fur nabadsiba sohbus greech, un zilweki, noplifufchi un isdehdejufchi, aplahrt staiga leeleem bareem, mehledami darbu, bet to ne-atrasdami, ta ka nahkamiba wehl leelakas jufas un pohsis tur draude. — Kad „Golofs“ un wina pasinotaji buhtu labi pahrelezinajufshes, tad leezinatu lihds ar mums, ka muhsu mahju gruntneeki sawus „prelikumigohs“ pirkshanas kontraktus par to paschu naudun buht nepahrdohs, un ka daschi ne ween prašhs, bet ari dabuhs ohtru tik, zil malfajufchi; leezinatu lihds ar mums ka mahju pirzeji ar saweem „prelikumigeem“ kontrakteem palikufchi dauds turigaki un daschs widds, paldeews Deewam, labi bagati, ta ka meh s gan ne-alfosimees, zeredami, ka muhsu mahju ihpaschneekem jo laba nahkamiba fmaididama fmaid, un wina reis zitu Eiropas semju bagateem masgruntneekem warehs drohshchi stahtees blakam. Mums fchteet, ka „Golofam“ nebhsh wifai weegli atrajt zitu kahdu gubernu muhsu tehwi ja, fur masgruntneeku fainneeziba un semtohpiba tikpat fahrtiga; fur semneeku fahrtu zaur-zaurim nemoht tikpat pahrtikufsi, tik-pat fhohlota un gara isghlithota — ka Baltija, schai „Golofa“ Kreewijas Zhru-seme! — Lai ari pee mums, tapat ka wifur, wehl ir daschas buhshanas un leetas, kas pahrgrohsamas un pahrlabojamas, tomehr lihds schim warbuht katris, lai tas buhtu eekschsemneeks, lai ahsemneeks, mehdsa preezatees par Baltiju, scho fwehtito semiti; kas fwehtita ar ustizibu un meerigu fadsihwi, un fwehtita pee ahrigahs un eekschligahs buhshanas. Bet tagad „Golofs“ ir laidis laudis rakstu, pehz kura Balteefshem, ihpaschi Balteefshem - semneekem draudoht usbrukt Zhreeschu breefmigais liktenis. Zaur tam „Golofs“ Kreewijas, Eiro-pas un pat wifas pasaules preekscha peenefs bahrgu fuhdsibu — newis ween pret Baltiju, bet ari pret muhsu Walshs-Waidibu, it ka ta lihds schim nebhstu manijust, ka semneeku fahrtu no jauna tohpocht likta wejds dihzibas un klauschas dselshds.

Ka gan tas fa-eet un fader kophu ar dauds pagastu pateizibahm, ko tee issafa saweem labwehligem mahju pahrdewejeem; ka tas fa-eet un fader kophu ar tahm pateizibas adresem, ko Latweefchi - sem-lohpji noleek pee Augsta Kunga un Keisara kahjahm, kas ta tehws wifadi par mums gahdadams gahda, un ka tas fa-eet un fader kophu ar II. Latweefshu dseddachanas-fwehtkeem, fur Baltijas fain-neeki un mahju gruntneeki un wina familijas un faines lohzeeki bij fapuzefufshes tuhstufshem?! Un teefsham schohs dsihwibas un zeribas pilnohs tuhstufshus, kas ir wifadi us preekschu zensufshes un gahju-fchi, un apfohla, wehl jo labal zenstees un eet, — wifus schohs meh s no sawas puses, Deewu slawedami un sawai Walshs un semei pateik-

damees, usluhkojam ka tahdas tautas un fahrtas lohzeekus, kas dwa-fcho barihwestiba un dsihwo wispahrigi labklahshana.

Beidscht meh s luhgtin luhdsam, lai schi „Golofa“ raksta dehl, kas dascham labam buhs pahri darijis, nepaleek aukstas tabs firdis, kas preeksch muhsu semneeku fahrtas lihds schim fildi pufsteja. Labu buhs dariht ne wis pateizibas, bet laba dehl! Luhdsam ari tohs, kas jau sawas mahjas nopirkufchi un laimigi juhtahs sawa pajumta, lai nefaude preeku un nebihstahs no „Golofa“ paredseta „Zhreeschu pohsta — Baltija.“ Tikai behrmus war beedinahst, un tikai behrneem war neekus eeteikt! Bet luhdsam un paslubinam ari wifus tohs, kas grib un war sawas mahjas nopirkt, lai to dara pee laika un negaida us teem laikeem, fur priwat-mahjas tapfchoht pahrdohsas pehz krohna tafses. Gaididami warbuht nekad nefagaidiam schohs labohs laikus, un jo il-gaki gaidifim, jo dahrgaki warbuht malfajim. Un to „Golofs“ un wina pasinotaji un peekriteji ta d buhtu pasrahdaufchi muhsu mihtai semneeku fahrtai par labu, — to katris pats sinahs.

Manfreds Belmonte, jeb: laupihis grahfa dehs.

Latwiski no J. R. U.

Bilshu-zirtejs to dsirdedams bij tohti noskumis, un lihdsjeetigi flatiyahs us jauno grehseni. Mihlestiba us Lauru fahka nemanohst augdama augt, ta ka winsch beidscht apnehmahs sawa prahta rau-dsicht, waj newaretu winau tuwotees. Grahfa nama jeb pili bij dauds flunfts darbu un bilshu; ta tad winam nebij grahti scho apnemshanohs isdariht. Bilshu-zirtejs luhdsu Paulu, lai grahsham prafa, waj grahs ne-attautu jo eewehrojamahs bildes pili apskatiht.

Grahs to it laipni atwehleja un pats bilshu-zirteju sawa pili fanehma. Kad bij wifas bildes un flunfts darbus apskatijees, grahs waizaja pehz wina dsintenes un pehz wina fahrtas.

Bilshu-zirtejs winam stahstija, ka fauzotees Indrikis (no) Wald-burg, ka esohst ofizeera atraitnes dehs, un ka mahte dsihwojoht Wahz-semē no tehwa masahs pensijas. Waldburgis runaja no sawas mah-tes ar tahdu eekschfigu mihlestibu, ka grahs winam labprahtibu pa-rahdidams dahwinaja weenu no wisfkaisakajahm bildehm.

Kad Indrikis bildi redseja, usgawileja wina firds aij preeka, un no schihs reifas winsch gahja beeschi ween us pili, daschas bildes nobildeht. Grahsam tas patika, jo winsch labpraht farunajahs ar gudro un isweizigo jaunekli. Kahdu wakaru, kad winsch atkal bij pee grahfa pili, grahs wina weda sawa familijas istaba.

Tur Indrikis atrada to — pehz ka wina firds nefahs, kad winsch flakisto grehseni redseja, winaas mihligo balsi dsirdeja un ar wina drih-ftieja runahst. Mihlestibas leesma gaischaki eedegahs wina firdi. Kad Indrikis bij atkal sawa kambari, tad winsch lihds pusnaktij bij no-mohda un flatiyahs us Lauras lohgu. Tur aij wineem flehgeem bij wina ilgochanahs, wina mihlestiba, wina flaidra jaunekta firds. Schai pasaulē winam newaretu fmaidiht leelaka laime, ka — Lauru reis nosaukt par sawu.

Ka lai tas noteek, to winsch tai brihdi wehl nesinaja, bet ap-nehmahs ar wifu spehku pehz schihs laimes dsihtees, lai wina jau-kais fapnis reis peepilditohs.

No schi laika Indrikim israhbijahs, it ka winsch jau peederetu pee grahfa familijas; winsch jo wairak juta lihds grahfa flumjas un Lauras afaras, kas ikkatri deen pahrt winaas waidfneem riteja. Wina mihlestiba fatreekta firds fahka lihds truhweht par pasudufcho jaunekli, un wehledamees wehlejahs, ka jele winam taptu peefshkirta ta laime, pee laupita glahshchanaas un atrafchanaas palihdscht.

Wifas schihs dohmas nedewa winam nekahda meera; pat nakti winsch newareja guleht.

Daschu nakti Indrikis nokahpa pa trepehm semē, stahweja jeb fehdeja pret pili aij marmora staba un flatiyahs us Lauras lohgu bal-loneem, jeb speeda fapnodams sawu karsto peeri pee auksta almena, lihds kamehr pirmā rihda blahsma atspihdeja.

Jau daschu nakti Indrikis bij ta pawadijis, bes ka ko eewehro-jamu buhtu peedfihwojis. Leela laushu staigashana wina aushm bij aprasta, daschu reifi ari kahds pagahja winam ahtri garam, bet wispahrigi nemoht schi dala Rohmas pilsehta bij ta klusaka, ta ka Indrikis wareja ne-aiflahrts fehdeht un — fapnoht. Kahdu reifi winsch atkal pa eeraftam fehdeja aij marmora staba; te pagahja gar wina weens zilweks, leela mehrteli eetinees, un palika pee Lauras loh-geem stahwoht un flatiyahs us augfchu, it ka dohmatu, ka waretu weeglafi uftapt us balkonu.

Salarufshahs afinis Indrikim eefahka ahtraki deninds tezeht, kad redseja spijoni aplahrt staigajam. Indrikis dohmaja, ka grahfa familijai un wiswairal jaunajai grehsenei nelaimē draude, un newa-

Dafunigu bravo! Martiniam
B-ty kungam (no Mhgas) par kuraschigu un iwezigu isurefchonois no 9. lihbs 12. Nowemberim sch. g. pateizahs firnigi

F. B.
lihbs ar daubi ziteem weeseem.

Zaur scho daru sinamu, ta es **Zee-paja** esmu apmetees par bakterii un dshwoju pafies-eela, Wirlau'a jaunajõ namã (pee sala apteefa). Munas-stantas itdeenã:

rihtõs no pulst. 8.-10.;

pehzpusdeenã no pulst. 4.-5.

Dr. Schenbach.

Manõ ihpaeschums Behrton, 6 werites no Zee-pajas, un ar kashdãm 150 puhra-weetahm plawu un aramãhs semes, uf tura atrohdahs peena-saimneeziba, ir ar wifu inventaru pahrdohdãm.

Grahmatu-drukatajs **Meyer.**

Teezas un taifnibas-leetãs

esmu es, kã lihbs schim, ari turpmat preekfch ikkata runajaris, ikkãtrã darba-beenã: preekfch pusdeenã no pulstien 9. lihbs 11., pehz pusdeenã no pulstien 3. lihbs 5.

D. Tombergs,

Zelgawã, skrihwera-eelã Nõ 12, apakfch-tahschã, pa kreiso rohtu.

No Zelgawãs wirspilsteetas teel zaur scho sinãms darichts, ta pee winãs **26. Nowemberi f. g.,** pulst. 12õs pusdeenã weena laba

leelata muishã,

Zelgawãs tuwumã, pee dseljzeta esofcha, tiks isdohta uf wairãl gadeem uf nohmũ. Rohmas-nofazijumi war pastarpãm kãtru deemu tikt eestãtiti pee minetãhs wirspilsteetas.

Zelgawãs pilk. 6. Nowemberi 1880. (Nõ 4284.) Ufjõrs: **Widen.** (S. B.) Instanzsekreetis: **G. Melville.**

Grunts-gabali

teel isdohti uf nohmũ **Umanõmuishã,** blakãm Tulumã dseljzeta stanzijãt „Safu-muishãt“. Tuwãtas sinãs dabunãmas min. muishã.

Wisãs sort. matu-darbus, kã: **bifãs, lokãs, schinjonõs, keh-des** — dafshãdõs muisturõs, **rohku-sprãhd-ses, kãlla-rohtãs, brofchãs, bumbutis** — kofschõs pinumõs, kã ari **pufes** is dafshãdeem familifãs mateem par peemũ apakfch glãfhes, un ari kã matu-rohtu, pagãtawo is isfemumeteem mateem — spõhbri un lehti **G. Zalkowstys.**

Zapeeprãfa Zelgawã, Katrines-eelã Nõ 14, pee **Steikowstys** kofes.

Dabunãmi saufi preebes un behrja

schagari

par mehreũ zentã agrãl bijũschã **Uhnẽs** meschã; peeprãfichãna pee meschã-sorgã **Osholnã,** jeb pee **Schenewigã** kã — **Wãlatu-mãhjãs.** War tiltu war pahri tikt.

It freifchũs un par lohti labeeem atrãstus **Wãhzijãs, Wãskawãs un Kur-semes**

bihdeletus
kweefchu miltus

peedãhwã par ritũgu zenu

G. Höpferis, Zelgawã, jahis un fũkũ andeetes-w.

Weseliga emma

war meldeetes Zelgawã, leelãjã eelã Nõ 6, pee

A. Torghiani.

K. Uztingã grahmatu-bohdẽ, Zee-paja, pee wezã tirgũs-plãfchã, ir dabujãna schãhbã jaunã grahmatã:

Laimãs ritũs

jeb

atklahti nahlamũ laifu no-flehpumi.

Mãkã 15 kãp.

No zẽnures atwehshẽts. Rihgã, 16. Nowemberi 1880.

Miruschu-swehtkõs, swehtdeen, 23. Nowemberi, pulstien puszet 8õs wakarã:

Gariga musika

Zelgawãs Trijadibas-bãfuzã.

Tiks ufwesã pirmã dala no **Felir Mendelsfohn-Bartholdy oratoriumã**

„Elias“.

Orkestra pawadischãna pahstrãhdãta preekfch ehrgelhm. — **Ge-eschãnãs-kãhrtis** un **dseeftũ** wãhrdi ir dabunãmi par **50 kãp.** — fest-deem **Ferdn. Besthorna** un **G. Behre** lãgã grahmatu-bohdẽs un swehtdeen pee musikas-direktora

R. Posteta.

No lehgerã un uf apstelleschãnu: **Muifchu-** un **pagãstũ** sprizes, **Wirzãs** pumpji, **Dãmfmaschines,** **Dãmpumpji,** **Wehja-rãti** preekfch spehã un **pumpju** dsh-fchãnãs, **Drehbenki,** **stihpu-sãhgi,** **kõhã** isstrãhdã-fchãnãs **mãschines,** **Dsenntũ-fikfũas** — no **bohmwillãs** un **ãhdãs.** **Smehrejamãhs** ellãs, **semes-swãhrpsti** zc. **Superfosfati**

pee **Oskara W. Maddãns,** Rihgã, leelãjã muifschu-eelã **Nr. 8.**

Schirtenhöfere teatera= un konzert-namã Zelgawã.

Sestdeen, 22. Nowemberi 1880. g.

Latweeschu teatera israhdischana no Zelgawãs Latweeschu beedribãs akteereem.

Jãnnãs lugãs:

- 1) „**Prezibas** zãur **gardibeni**“,
- 2) „**Laura**“, un
- 3) „**Medineeki**“.

Teatera israhdischãna fãhlfees pulstien 1/27õs wakarã.

Pehz teatera buhs:

Balle

turpat leelãjã fãhlẽ.

Teatera zenãs lohti semu noliktã.

Witetes un **programus** war dabũht eepreekfch pee kõhpmãna **Geilsberg** lãgã un **G. Allunã** lãgã grahmatu-bohdẽ, tab israhdischãnãs deenã no pulst. 5eem pee kãfes **Schirtenhöfere** teateri.

Kãhrtibãs-komifjã.

„Backera“

Anglu **wehtifchãnãs-mãschines,**
Amerikãs **wehtifchãnãs-mãschines,**
kã ari **efseku-mãschines,** no dãshãdãõs konstrũtzijãs un leelũmã, tura uf lehgerã **Zieglerõs** un **beedris.**

Charkowã, Zekãterin. prof. Nõ 22; **Rihgã,** pilk. kãlũ-eelã Nõ 6; **Zee-paja,** leelãjã eelã Nõ 6.

Pehz tam, kãd manãs

dseljleetawãs un mãschinu-fãbrika

ehãs, kãs tifa zãur ugnõs-grehku fãpõshĩtã, prowifõrisĩtã ir atkãl fãtãfĩtã, dãmũ zãur scho padewĩgi sinãmũ, kã es fãwus dãrbũs atkãl esmũ eefãhĩs un peenemu tãpat kã papreekfch wifãs apstelleschãnãs, turklaht labũ, freetnu dãrbũ peeshõhdãm.

A. Blumberg, dselj. un mãsch. fãbr., Zelgawã.

Zelgawãs **Latw. swehtku-komiteja.**

Sapulze.

Treifchdeem, 26. Nowemberi 1880. g., plst. 11õs preekfchpusdeenã, komitejãs lokãlĩ, pee **S. Weinbergã** lãgã.

Deenãs-kãhrtibã:
a) Preekfchlitũmi no fãweenõschãnãs komifjãs bewineem delegãtẽm — Zelgawãs Latw. beedribãs weenõschãnãs leetã;
b) dãshãdã pahrspreedumi.
Uf scho fãpulzi komitejãs lozhẽktũs laipni uflũhbi **Preekfchneefs J. Wõtcher.**

„Г-ну Тальману — по Ливавск. жел. дор. через ст. Вайнодень въ Рунень“.

Muifschina

ar krophgu,

Purjemẽ, 3 werites no kãhdãs Zee-pajas dseljzeta-stanzijãs, ar kãhdãm 81 pw. arãm. sem, 141 pw. plawũ, ganibũ un dibhũ un 100 pw. meichã, ir is brihwãs rohtãs pahrdõhdãmã. — Tuwãtas sinãs par adr:

„Г-ну Тальману — по Ливавск. жел. дор. через ст. Вайнодень въ Рунень“.

Zelgawãs Latw.

Sarkanã kruftã komiteja Sapulze.

Treifchdeem, 26. Nowemberi 1880. g., plst. 2õs pehz pusdeenãs, komitejãs lokãlĩ, pee **S. Weinbergã** lãgã.

Deenãs-kãhrtibã:
a) Bajãna isrehkõschãnãs komifjãs preekfchlitũmi un pahrspreedumi;
b) dãhwãnu isdãlĩfchãnã nepehjneeku kã-reweem;
c) gadã-naudãs fanemifchãnã.

Preekfchneezibã.

Klein-Druse.

Meschãs teel puhra-weetãhm pahrdõhts. Klãhtãtãsinãs un nolĩhguni **Wẽz-schã-gores** muifschã pee muifschãs-wãldifchãnãs.

Tagãd nuwat, manã apgãhdeenã, Zelgawã pee Sieslãtã kungã drukãhts un wĩhãdõs sehjumõs inãhĩs

„Garigs dseeftũ-kãhrijũmõs“

fãs berigs kãtrãm un wĩseem, kã fõhlahmũ, mãhjãhm, kã ari drãudsehũm par swehtũ firdõs pajãlãfchãũ zãur garigãhm, tĩzibã saufi fãzereetãhm dseeftãmãhm, un ir dabujãntãs kãfũni zãur manã Rihgã; ari zãur Sieslãtã kungũ Zelgawã, un zãur wĩfãhm grahmatu-bohdẽhm wĩhãdõs fũhtĩjamõs; mãkã eefees melnã õhdãs wãhã ar putrãlĩ 1 rubl. 25 kãp. g., englĩschũ kãletojã ar putrãlĩ 1 rubl. 40 kãp. g., ar feltitãhm lãpãhm 1 rubl. 70 kãp. g. un fũmãkã õhdãs wãhãtã ar feltitãhm lãpãhm 2 rubl. 75 k. g.

J. A. Rumberg, Rihgã, Wãskawãs-preekfchpĩfsehtã, Suwarõwã-eelã Nõ 10 a.

Drukãhts pee **J. W. Steffenhagen** un dehlã. (Tẽ klãht peelikumõs: **Semkõhpiã** un **fãimneezibã.**)

Rahditajs: Semkophibas grahmatu-wefchana. Par daschahm nelahrtibahm muhsu fainneezibās. Kā lebus weegli un leh i usglabajams.

Semkophibas grahmatu-wefchana.

(Stat. № 45.)

Rahrtigas un pareisas semkophibas grahmatu-wefchanas waijadfibu un labumu preefch masahm fainneezibahm peerahdijufchi, apluhkofim tagad, kā schihš grahmatas ir eetaifamas, lai waretu dakuht sinahť: katras fainneezibas nodatas- un galā wifas fainneezibas eenemfchanas un isdohfchanas.

Kā jau sazijahm, war fcho wifu panahťt zaur weenkahrfchu un dubultu grahmatu-wefchānu. Starpiba, kā tas ir redsams pehdigā 45. nummura peelikumā, ir ta, ka weenkahrfchā fainneezibas grahmatā eerakfta wifus flaitlus til weenreis, waj nu kā eenemfchanas jeb kā isdohfchanas; turpretim pee dubultahš grahmatu-wefchanas ir ja-usluhko katra fainneezibas nodata kā persona, kam weenai ar ohtru ja-islihdfinajahš, un tapehž ir ari jarakfta wifū flaitli diwreis, weenreis dewejam kā eenemfchana un ohtrreis nehmejam kā isdohfchana. Schahda grahmatu-wefchana gan ir jo deriga tirgotajeem, kureem ta no v ari wifai gruhti wedama, tapehž ka teem ir arween darifchanas ar sinameem flaitkeem. Preefch semkophja, kam daschu leetu, kā p. p. seena, falmu, gohwu un firgu mehflu wehrtiba ja-awspreesch un jameklē, ir dubultā grahmatu-wefchana par gruhtu, wina prasa daudš laika un naw tapehž til deriga.

Scho wifu eewehrojoht, apluhkofim weenkahrfcho grahmatu-wefchānu, kas preefch masahm fainneezibahm, ja ta pareisi tohp westa, ir deewšgan pilniga, lai waretu sinahť, kura fainneezibas nodata ir nefufi pelnu, kura flahdi, un kas tahdā wihšē spehž issargahť no isschlehrdigas dšihwes.

1) Wispirms ir waijadfigs eegahdahť deenas-grahmatu, kura katru wakaru japeefihmē wifš, kas notizis par deenu. Ja deenas-grahmata ir kahrtibā, tad war iš tahš fwehťdeen, ja daudš pus stundas laika waijadfigohš flaitlus eerakftiht zitās fainneezibas grahmatās. Scho rindinu rakftitajs wed jau kahdus 30 gadus tahdas deenas-grahmatas, tapehž sin it flaidri, kahdu labumu tahš eenesš semkophim. Un žil patihkami tas ir, senakahš deenas-grahmatas apluhkoht un weenu ar ohtru falihdfinahť, un tā flaidri issinahť panahťkumus semkophibas sinā. Par tahdu deenas-grahmatu der jo labi jaunais Kursemes, Widsemes un Zgaunijas semkophibas labatas-kalenderis (der neue landwirthschaftliche Taschenkalendar für Liv- (Est- und Kurland), dabujams par 50 kop. Besthorn lga grahmatu bohđē Jelgawā.

Pee pilnigas weenkahrfchahš semkophibas grahmatu-wefchanas ir waijadfigas: flehts-grahmata, grahmata par sehju un plauju, peenagrahmata, lohnes-grahmata, naudas deenas-grahmata, galwas-grahmata (Hauptbuch), kura wifas eenemfchanas un isdohfchanas ja-eerakfta, un inventarijuma-grahmata.

Newaijaga isbihtees deht grahmatu daudsuma, jo tahš war ari pehž patifchanas sa-

weenoht weenā pašā grahmatā, kurā katrai fainneežibas nodakai eerahda ihpašhu weetu. Kas wed sapratigi fawu deenas-grahmatu, tam wišs žits nahšfees lohti weegli.

Grahmatas preekšč katras fainneežibas nodakas mehš waram eewehleht wešt p: hž schahdas formas: par peemehru:
1) Klehtš-grahmata.

Datums.	Janwara mehnešs 1880.	Puhri.		Rudsi.		Meeschi.		Aufas.		Sirai.		Maša labiba.	
		M.	Gar.	M.	Gar.	M.	Gar.	M.	Gar.	M.	Gar.	M.	Gar.
1. Janwar.	Bij klehti	40	10	105	5	80	10	150	15	20	—	10	—
Genemšchanas:													
6. Janwar.	Beenahža klah (istuhla)	—	—	25	—	32	5	—	—	—	—	4	5
20. Janw.	Beenahža klah (istuhla)	—	—	—	—	—	—	40	—	15	—	—	—
	Kohpā	40	10	130	5	112	15	190	15	35	—	14	5
Išdohšchanas:													
5. Janwar.	Pahrdohts	10	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Janw.	Preekšč sirgeem	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—
20. Janw.	Preekšč gohwim	—	—	—	—	5	—	10	—	—	—	5	—
25. Janw.	Išbruhkēhts fainneežibā	2	—	10	5	10	—	—	—	2	—	—	—
	Kohpā	12	10	60	5	15	—	40	—	2	—	5	—
1. Februar.	Bij klehti	28	10	70	—	97	15	150	15	33	—	9	5

Klehtš-grahmatu war pehž wajjadšibas eedaliht ari wairak nodakās (rubrikās), lai preekšč linšehklahm, lineem, kartuseleem u. t. p. isnahš ari fawas nodakās.

2) Deriga sehjas- un plaujas-grahmatas forma buhtu schahda:

1880.	Puhra-weetas.	Išfehšs.		Sehjamahš deenas datums.	Mehšloščhana.	Preekšche-see augli.	Plaujas deenas datums.	Išaudšis.		
		Mehri.	Garņz.					Wesumi šasnu.	Graudi.	
								Mehri.	Garņz.	
Puhri . .	10	11	5	1. September.	200 wesumi štaka mehšlu, 5 maiši superšof. 400 wesumi štaka mehšlu.	Bapuwe	2. August.	65	120	—
Rudsi . .	20	22	—	20. August.		Ahbolinsch	20. Juli.	140	285	10
Meeschi . .	24	30	10	22. Mai.	Kartuseki Sirai		18. August.	125	306	—
Aufas . .	30	42	—	5. Mai.		Rudsi	20. August.	190	360	5
Sirai . .	8	9	10	26. April.	Puhri	15. August.	50	70	—	
Kohpā . .	92	115	5	—	—	—	—	570	1141	15
Kartuseki	4 1/2	45	—	1. Mai.	—	Meeschi.	15. Sept.	—	380	—

Schahdā wišsē fastahditam pahrskatam par sehjumu un plauju wajjaga eepreežinaht iškattru semkohpi, jo, lai gan muhsu darba leelakee augli til nahš no isdewiga gaisa, no Deewa šwehtibas, tad tomehr, šchē ir šlaidri preekšč azihm muhsu darba un puhlina leezineeki. Pašchi rehšnumi naw nemas til grahti,

ja til deenas-grahmata ir kahrtibā. Še patihkams, war ari wehl peeratliht klah iinu, šeena un ahbolina plauju.

3) Beena-grahmata, kurā eeraksta katras deenas iššlaukto un išbruhketo peenu, buhtu taifama pehž schahdas formas:

1880. Janwar.	Gohwu flaits.	Katra deen ifflaufts stohpi peena.	Patehrechts fainneezihâ.			P a h r d o h t s.		Naudas eenem- schana.		Beefihmejums.
			Saimneezi- ba, stohpi.	Preefch- te- leem, stohpi.	Kohpâ stohpi.	Friſch peen. stohpi.	Sweefts mahz.	rubl.	kap.	
1. Janwar.	20	65	30	8	38	27	—	1	8	gohws №4atnef.
2. "	20	64	30	8	38	26	—	1	4	
3. "	20	66	30	8	38	28	—	1	12	
4. "	20	62	30	6	36	26	—	1	4	gohws №6apbul.
5. "	20	63	30	6	36	27	—	1	8	
6. "	20	68	30	6	36	32	—	1	28	

Katra mehneſcha beigâs tohp ſchee flaitli faſſaititi, un tâpat ari gada galâ.

Ar peena-grahmatu der ari ſaweenohſt prohweſ peena-grahmatu, lai war ſinaht, ziſ peena dewuſi katra gohws, un lai nebuhtu jamitina un jatura tahdi lohpi, laſ apehſto baribu pilnigi ne-aiſmaſfâ. Katra gohws, laſ nedohd 1000 ſtohpu peena par gadu, ir pahrdohdama, jo ta dara wairal ſlahdes, nekâ la-

buma, un ſcho war ſklaidri iſſinaht zaur ſahr-tigi weſtu prohweſ peena-grahmatu. Waj tad pateefi nebuhs katrai nama-mahſtei til daudſ wafas, la warehs katraſ gohws peenu 2 reiſ par mehneſi iſmehriht un peerakſtiht! Buhs gan til daudſ wafas un raſees ari patifſchana, ja til atſihs pareiſi to leelo labumu, laſ no tam atlez.

Prohweſ peena-grahmata :

Gohwu wahrdi.	Janwar		Februar		Merz		Kohpâ.	Nauda kohpâ.		Apgahju- ſees.	Atneſuſees.	Beefihme- jumi.
	ſtohpi par peena.	ſtohpi par mehneſ- ſch.	ſtohpi par peena.	ſtohpi par mehneſ- ſch.	ſtohpi par peena.	ſtohpi par mehneſ- ſch.		rubl.	kap.			
№ 1. Anna	5 6	135	6 6	180	6 6 ¹ / ₂	188	503	20	12	1. Septem. 1879.	5. Junijâ 1880.	Bullens.
№ 2. Liſſe	3 3	90	3 4	105	4 4	120	315	12	60	20. Janw. 1879.	20. Oktob. 1879.	Gohſuina.
№ 3. Marija	7 8	225	8 8	240	8 8 ¹ / ₂	248	713	28	52	12. Merz 1879.	12. Dezem. 1880.	Gohſuina.

ſchê eſam, ruhmeſ truhkuma deht, til rehſinajufſchi 3 mehneſchuſ, iſ lukeem buhs gan katraſ — eſpehjamſ redſcht, kâ tahda grahmatu wedgma. ſchê wehl ir peeminamſ, la katraſ deenas flaitli ir arween, aprehſinati preeſch puſ mehneſcha, kâ p. p. 5 ſtohpi peena par deenu ir flaitami pee gohws Nr. 1. lihdi

puſ Janwaram un 6 ſtohpi atkal uſ Janwara mehneſcha ohtro puſi.

4) Kalpu un deenesta-meitu lohneſ-grahmatas weſchana gan nebuhs waijadſigſ ſchê aprakſtiht, jo katriſ warehs to weſt tahdâ wiſſe, kâ tam, ir patihkamſ.

(Eurpmal beigums.)

Bar daſchahm nekahrtibahm muhſu ſciminneezihâs.

Daſchâs weecâs Latweeſſchi gandrihſ leelâhs buht ſaimneeki, laſ labi nefajehdi tur pahrgrohſiht un pahrlaboht, kur buhtu teeſcham japahrgrohſa un japahrlabo.

Muhſu preeſſchâ ir zeematſ! Ehlaſ naw buhwetas nedſ rinkei, nedſ puſrinkei; nedſ trihs-

nedſ tſchetrſuhri, bet ſchâ-tâ uſ labu laimi ſa-krantas. Ar eedſihwojamahm ehſahm wiſpahrigi gandrihſ waretu buht meerâ, ja tahm rikai buhtu leelaki lohgi, laſ wairal gaiſmaſ dohd. — Ruhtis beſ lohgeem nu naw derigas nedſ lohpeem, nedſ winu lohpejeem, jo gaiſma un ſaulſ ſtari ir waijadſigi, ne wiſ ween ſlahdeem, bet wiſeem dſihwneekeem. — Tihriba un ſpoh-

driba, ſchi leelā fehrigu un ſlimibu nowehrſeja, naw wiš wiſur manama, to jau parahda ahr-puſe un wehl leelakā mehrā — eefſchpuſe. Schai ſinā buhtu janem par preekſchſihmi tih-rigee Belgeeſchi, kaš ſweſchneeka nelaiſch iſtabā, — pirms apauj preekſch tam noliktas kurpeš. — Labibaš ſchluhau truhtumš ir wiſur manamš, lai gan wiau labumu redſam pee leel-gruntneekem. — Dahrſoš leelu-leelā nekahr-tiba: augtu lohti un ohgu kruhmi ir faſtahditi beš kaut kaħdaš kaħrtibaš; ahbelem wežā miſa nenokaſita u. t. j. pr.

Scho waſar tika daudſeem ahbetu ſeedi no tahrpeem maitati, kaš iſperinajaš ahbetu we-žāš miſāš un gruſchōš pee ahbelem. — Pel-nuš, ſchohš labohš mehſluš, ihpaſchi preekſch plawaħm, kaħdš retš tikai proht kraht. Retš kaħdš apſtahda ſawuš mahju zeuš un ſehtāš ar koħkeem, kaš dohd labu ehnu un ari daſch-reiſ ſchagaruš un malku. Nehkinumu weſchana ir ſaimneezišāš pee mumuš maš atroħnama, jeb-ſchu no tam naħttu labi augli preekſch ſtatisti-kaš un paſchu eenemſchanaħm un iſdohſcha-nahm. Waram ſchē peemineht tohš wahrduš, kaš ſaka:

„ſkaiti walda par paſauli!“

„ſchiš daſchaš nekahr-tibaš muħſu ſaimnee-zibāš uſrahdidamš, ne-efmu zita neka gribejiš, kā tikai ween to, lai muħſu ſemkoħpji, arween wairaf ſchini ſinā iſgliħtodameeš, ari gliħtaku padaritu paſchu ſemkoħpibu, no kuraš uſturaħš leelakā data Latweeſchu. Maſſpeħziš.

Kā leduš weegli un lehti uſgla-bajamš.

Leduš ir iſkatrā ſaimneezišā nepeezeefſchami waijadſigš. Pilſehtāš un muuſchāš gan atra-diſi leduš pagrabuš; bet uſ laukeem, maſakāš ſaimneezišāš, atradiſi tikai reti.

Rābumš, kaš zaur ledu waſaras ſiltajā laiķā panahkamš, ir lohti leelš: Zil muħſu ſaimnee-zeš preezigāš, kad winahm leduš iraid, jo war galu, peenu, ſweeſtu un zitaš ehdamahš leetaš

labi un ilgi uſglabaht. Zil labš ir leduš pee daſchahm ſlimibaħm un wainahm, un zil labē un weſeliš ir zilwekam waſarā wehſš dſehreenš! — Wahrdu ſakoht, leduš ir waſaras laiķā iſ-katrā ſaimneezišā nepeezaſchama leeta! — Le-duš uſglabaſchana naw nemaš gruhta. Ledu war ari beš pagrabeem preekſch waſaras uſgla-baht, ja to tik praħtigi iſdara. Tā tad uſſih-meſchu kaħduš wahrduš par leduš uſglaba-ſchānu, — beš preekſch tam iſbuhweteem pa-grabeem.

Leduš uſglabaſchānai janoteek preekſch tam derigā laiķā. Ja leduš ir deewšgan ſaſališ, tad war eefahlt pee ta ſtraħdaht. Nemaš ne-buħš doħmaht: „ſeema ir gara, gan to jau padariſchu.“ Pirmāiſ ſalumš ir taš labakāiš; jo ar iſkatru miħſtaku laiķu, ar iſkatru ſalaš peelaiſchānohš toħp leduš traufakš un neſtip-raſkš. Ledum waijag buht labam, ſkaidram, zeetam, beſam un ne plahnaķam kā 5 liħdš 6 zellu.

Buħſligu, netihru un ar ſneegu ſaſaluſchu ledu nebuħš nekad eewefš. Ari uſ tam jawehro, ka leduš ir ſauſš un toħp eewefš aukſtā deenā, un nekad pee miħſta laiķa un leetaināš deenāš.

Kai nu leduš gabaluš waretu labi ſakraut, tad waijag winuš ar ſahgi tſchetrkantainōš, weenadōš, warbuht 2 liħdš 3 kwadrat-peħdu leelōš gabalōš ſaſahgeht. Schē ſaſahgetee gabali nedriħſt ilgi palikt uhdeni, jo tad kan-tiš un ſtuħri noluhſt un naw kaħtigi koħpā ſaleekami. Iſkatriš nederigš leduš gabalš ir atſweeſchamš.

Kad nu doħmā, ka taħdu ſaſahgetu leduš gabalu buħš deewšgan, tad ja-eefahlt tuħlit ar peewefſchānu tanī weetā, kur eſt nodohmajiš ledu uſglabaht. It ihpaſchi uſ tam jawehro, ka weeta ir ehnaš puſē, apakſch koħkeem, pret ſeemekeem un tuwu pee kaħdaš ehkaš. Tad ja-apſthmē iſmekletā weeta 5 liħdš 6 peħdu uſ katru lanti, tad jaleek „ſlikti ſiltuma waditaji“ par paklahjahm.

(Turpmat beigumš.)

Latw. Awiſchu redaktors: **J. Weide.**

No zenſureš atweħlehtš. Miħgā, 16. Nowemberi 1880.

Drukahts pee J. W. Steffenhagen un beħla.